

Borçlanma Maliyetlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Mevzuatı Kapsamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Seçkin GÖNEN

Dokuz Eylül Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü
seckin.gonen@deu.edu.tr

Öğr. Gör. Neslihan AKÇA

Adnan Menderes Üniversitesi
Aydın İktisat Fakültesi
Ekonomi ve Finans Bölümü
neslihan.dogan@adu.edu.tr

Özet

Gelir tablosu dipnot 3'e göre, dönemin tüm finansman giderleri, üretim maliyetine verilenler, duran varlığın maliyetine verilenler ve doğrudan gider yazılanlar şeklinde üç gruba ayrılmaktadır. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı ise, işletmeler tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan finansman giderlerini kapsamakta ve bu giderlerin ne şekilde muhasebeleştirileceği hakkında bilgi vermektedir. Çalışmamızda TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı incelenmiş olup, borçlanma maliyetlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi mevzuatı açısından muhasebeleştirilmesindeki, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaktadır. **Anahtar Kelimeler:** TMS 23, Borçlanma Maliyetleri, Finansman Giderleri.

Evaluation of Borrowing Costs With Respect To Turkish Accounting Standards and Tax Legislation

Abstract

According to income statement foot note no.3, a term's financial expenses are be divided into three groups which are expenses loaded to production costs, loaded to fixed asset costs, and directly recognized as expense. Turkish Accounting Standard 23 Borrowing Costs includes financial expenses pertains to borrowing progressed by entities and gives information about how these expenses are recorded. In our study, Turkish Accounting Standard 23 Borrowing Costs is scrutinized; the differences and similarities between Turkish Accounting Standards and Tax Legislation are aimed to be revealed.

Key Words: TMS- 23, Borrowing Costs, Financial Expenses.

Jel Codes: M40, M41

Giriş

Günümüzde teknolojik gelişmeler ile sınırlar ortadan kalkmış, yatırımcılar sınır ötesi yatırım fırsatlarına daha çok ilgi göstermiş ve dolayısıyla uluslararası ticaret önem kazanmıştır. Yaşanan bu sermaye hareketliği beraberinde yüksek kalitede ve güvenilir finansal bilgilere olan ihtiyacın önemini de arttırmıştır. Uluslararası boyuta ulaşan finansal bilgilerde, ortak bir dil arayışına girilmiş, benzer işlem ve olayların farklı ülkelerde farklı şekillerde yorumlanmasının bir takım sorunlara neden olacağı düşüncesiyle, uluslararası muhasebe standartlarının oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Genel anlamda muhasebe standartları, muhasebe uygulamalarına yön veren ve finansal tabloların hazırlanmasına düzen getiren normlardır (Akgül ve Akay, 2006: 4). Uluslararası muhasebe standartları, kendine özgü ulusal muhasebe sistemi olan çeşitli ülkelerde etkinlik gösteren, çok uluslu işletmelerin muhasebe sistemi ile ilgili işlemlerden sonraki dönem sonu mali tablolarının değerlendirilmesinde belirli bir ölçüde bütünlük ve birlik sağlamak amacıyla uyulması gereken kuralların yazılı olduğu bir metindir (Yazıcı, 2003: 36).

Karşılaştırılabilirliği sağlama, birden fazla rapor düzenleme yükümlülüklerini ve maliyetlerini ortadan kaldırma, sağlıklı değerlendirme gibi amaçlara yönelik olarak ilk defa 1960'lı yıllarda çalışmalara başlanmıştır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), Uluslararası Menkul Kıymetler Örgütü (IOSCO), Birleşmiş Milletler Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi kuruluşlar, muhasebe alanında uyumun gerçekleştirilmesi amacıyla ilk olarak 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ni (IASC) kurmuştur. Bu komite çeşitli standartlar yayınlamış ve bunları revize etmiştir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde standartlar 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Ancak IASC yaptırım gücü olmaması nedeniyle eleştirilere maruz kalmıştır. 2001 yılında IASC' nin yapısı ve tüzüğü değiştirilerek IASC Vakfı ve Vakıf bünyesinde yüksek kaliteli ve karşılaştırılabilir finansal bilginin ve uluslararası alanda birliğin sağlanması amacıyla, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) kurulmuştur (Yardımcıoğlu ve Kocamaz, 2012: 9).

Dünyada yaygınlaşarak kabul gören, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile ülkelerin ulusal muhasebe sistemlerindeki düzenlemelere ilişkin değişim ve gelişmeler yaşanmaya başlanmış ve birçok ülkenin uyumlaştırma çalışmalarına katılmasına olanak sağlanmıştır (Tek, 2010: 62). Türkiye'de son yıllarda uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlamak amacıyla başta Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), eski adı Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) ve yeni adıyla Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) olmak üzere, birçok kurum tarafından düzenlemeler yapıldığı görülmektedir (Ulusan, 2010: 77).

Borçlanma maliyetlerine ilişkin olarak IASB tarafından 2007 yılında UMS 23'ün gözden geçirilmesine paralel olarak TMSK tarafından 09/11/2005

tarihinde TMS 23 standardı yayımlanmış ve 15/07/2007 tarihinde IASB'ın değişiklik yapmasıyla TMS 23 standardı yeni haliyle tekrardan yayımlanmıştır. 2008 yılında ise, standardın bazı maddelerinde değişiklikler yapılmıştır.

Bu çalışmamızda TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı incelenmiş olup, borçlanma maliyetlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi mevzuatı açısından muhasebeleştirilmesindeki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konulmuştur.

1. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı Açısından Borçlanma Maliyeti

İşletmeler küreselleşmenin etkisiyle artan rekabet koşullarında; nakit ihtiyaçlarını karşılamak, teknolojiyi takip edebilmek ve yeni yatırımlar yapabilmek için çeşitli finansman kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. İşletmelerin bu ihtiyaçlarını, her zaman öz kaynaklarıyla karşılayabilmeleri mümkün değildir. İşletmelerin tercih ettiği seçeneklerden biri de borçlanma yoluyla finansman sağlamaktır. Dolayısıyla bir yandan nakit ihtiyaçlarını karşılar, beraberinde bu borçlanmanın birlikte getirdiği bir takım maliyetlere de katlanmak zorunda kalırlar. İşletmenin katlanmış olduğu bu maliyetler aynı zamanda karlılık üzerinde de etkilidir. Bu nedenle finansman kaynaklarının en uygun biçimde seçilmesi işletme açısından çok önemlidir.

İşletmeler ihtiyaç duydukları finansal kaynağı yabancı kaynaklardan sağlamaları durumunda, katlandıkları finansal yükleri borçlanma maliyetleri veya finansman giderleri olarak değerlendirmektedir. Ancak bu yükün gider veya maliyet olarak muhasebeleştirilmesinin belirlenmesinde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu yükler borçlanma maliyeti olarak değerlendirildiğinde, bu tutar direkt maliyet olarak muhasebeleştirilirken, finansman gideri olarak ele alındığında dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Kepçe, 2001: 24). Ancak bu konunun düzenlendiği uluslararası muhasebe standardında (UMS 23) finansman giderleri kavramı yerine borçlanma maliyetleri kavramının kullanılması; bu giderlerin finansman fonksiyonunun yarattığı maliyetler olduğunun vurgulanmasını sağlamaktır (Sevilengül, 2003: 603).

Borçlanma maliyeti; bir işletme tarafından borçlanılan fonlarla ilgili olarak katlanılan faiz, kur farkları, komisyon vb. giderler şeklinde tanımlanabilir. (IASC, 2000: 460)

TMS 23 Borçlanma Maliyeti standardına göre; bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri bu varlığın maliyetinin bir parçasını oluşturmakla birlikte, diğer borçlanma maliyetleri ise gider olarak muhasebeleştirilir (TMS 23, Md.1).

Söz konusu standarda göre “borçlanma maliyetleri”, bir işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan her türlü maliyetlerden oluşmaktadır. Buna göre, kısa ve uzun vadeli TL ya da yabancı para

cinsinden borçlanmalarla ilgili faiz, kur farklarının muhasebeleştirilmesi söz konusu standardın konusunu oluşturmaktadır. (İbiş vd. 2009: 83).

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı işletmelerin yalnızca yabancı kaynak kullanımından kaynaklanan borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi konusuna değinmektedir (Mirza vd, 2008: 170). Standarda göre; imtiyazlı hisse senetleri de dâhil olmak üzere borç olarak sınıflandırılmayan, öz kaynakların gerçekleşen veya tahmini maliyetleri, borçlanma maliyetinin kapsamı dışında bırakılmıştır (Özerhan ve Yanık 2012: 429).

Borçlanma maliyetine; TMS 39 Finansal Araçlar Standardında tanımlanan etkin faiz oranı yöntemi kullanılarak hesaplanan faiz gideri, TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardınca finansal tablolara yansıtılan, kiralama işlemlerine ilişkin borçlanma maliyetleri ve yabancı paralar ile yapılan borçlanmalarda, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alınan kur farkları da dâhil edilebilir (TMS 23, Md. 6).

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde özellikli varlıklar ayrı bir öneme sahiptir. Özellikli varlık; amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır. Temel ilke borçlanma maliyetlerinin doğduğu dönemde gider yazılmasıdır. Özellikli varlıklara ilişkin borçlanma maliyetleri ise aktifleştirilmektedir. Başka bir deyişle, özellikli bir varlığın elde edilmesine ilişkin borçlanma giderleri varlığın maliyetine dâhil edilir. Aşağıdakilerden herhangi biri koşullara bağlı olarak, özellikli varlık olabilir:

- Satışa hazır hale getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren stoklar,
- İmalat tesisleri,
- Enerji üretim tesisleri,
- Maddi olmayan duran varlıklar,
- Yatırım amaçlı gayrimenkuller

Ayrıca elde edildiklerinde amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelen varlıklar da özellikli varlık olarak nitelendirilmemektedir. (Özerhan ve Yanık, 2012: 430).

Genel olarak TMS 23 Borçlanma Maliyetler Standardı;

- Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi sırasında bu maliyetlerin hangi şartlar altında aktifleştirilip hangi şartlar altında gider olarak muhasebeleştirileceğinin belirlenmesine,
- Özellikli bir varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetlerinin, ilgili özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilmesi ve diğer borçlanma maliyetlerinin oluştukları dönemde gider olarak muhasebeleştirilmesine bağlı olarak hangi maliyetlerin borçlanma maliyeti olduğu ve hangi varlıkların özellikli varlık olduğunun belirlenmesine,
- Aktifleştirmenin başlaması, aktifleştirme işlemine ara verilmesi ve aktifleştirmenin sona ermesi durumlarının hangi şartlarda sağlandığına açıklık getirmektedir (Güres, <http://www.denetimnet.net>, 19.04.2014).

2. Vergi Mevzuatı Açısından Borçlanma Maliyetleri

Gelir tablosu dipnot 3'e göre, dönemin tüm finansman giderleri, üretim maliyetine verilenler, duran varlığın maliyetine verilenler ve doğrudan gider yazılanlar şeklinde üç gruba ayrılmaktadır. Eğer söz konusu finansman giderleri üretim ile ilgili ise "730. Genel Üretim Giderleri", üretim ile ilgili değilse "780. Finansman Giderleri" hesaplarında izlenmektedir. Duran varlığın alımı ile ilgili olanlar ise duran varlığın maliyetine aktarılmaktadır. Bununla birlikte bir işletmede dönem sonu stok bulunmuyorsa ya da tüm üretilenler satılmış ise "780. Finansman Giderleri" ve "730. Genel Üretim Giderleri" hesapları kullanmak ihtiyaridir. Ancak dönem sonunda stok var ise, 730. Genel Üretim Giderleri hesabı kullanılmalıdır.

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilme şeklinin, kar üzerinde önemli etkisi vardır. Doğrudan gider yazıldığında dönem karını azaltırken, maliyete ilave edilmesi ve amortisman yolu ile gider yazılmasıyla, ilgili dönemdeki karın artmasına neden olur. Diğer yandan, ilk dönemlerde kar oluşması ve şirketin bu kardan vergi ödemesi sonucu şirketin genel anlamda toplam varlık ve nakit bakımından bir kayba uğrayacağı söylenebilmektedir. Dolayısıyla borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi mali ve ticari karın oluşumunda büyük bir önem taşımaktadır (Karataş, 2010:135).

Vergi Usul Kanunu; vergi matrahlarının tespitini ve vergilendirmeye ilişkin genel esasları belirleyen bir kanundur. VUK'da borçlanma maliyeti kavramına ilişkin tam bir açıklama yapılmamıştır. Söz konusu bu kanunda maliyet bedeli kavramı üzerinde durulmuştur. Vergi Usul Kanunu Madde 262'ye göre, Maliyet bedeli: "*iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilimum giderlerin toplamını ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır.

Vergi mevzuatı açısından borçlanma maliyetleri, maddi duran varlıklar ve stoklar olmak üzere iki açıdan değerlendirilmektedir. Vergi Usul Kanunu'nda maddi duran varlıklara ve stoklara ilişkin borçlanma maliyetlerinin ne şekilde muhasebeleştirileceğine ilişkin düzenlemeler 163 ve 238 sayılı Tebliğleri ile yapılmıştır. 163 sayılı VUK Tebliği'ne göre; kuruluş (yatırım) dönemine ait faiz giderlerinin maddi duran varlıkların maliyetine eklenmesi zorunludur. Yani, duran varlığın aktifleştirildiği hesap dönemi sonuna kadar ödenmek veya tahakkuk etmek suretiyle kesinleşen faiz giderleri duran varlığın maliyetine eklenmek zorundadır. Yatırım aktifleştirildikten sonra işletme dönemine ait yatırım ile ilgili faiz giderleri ise, içinde bulunulan yılda doğrudan gider yazılabileceği gibi maddi duran varlıkların maliyetine de eklenebilmektedir. Aynı düzenlemeler kur farkları için de geçerlidir. 238 sayılı VUK Tebliği'ne göre ise; stokların elde edilmesi ve aktifleştirilmesi tarihine kadar oluşan borçlanma maliyetleri stok maliyetlerinin bir unsuru olarak muhasebeleştirilmesi zorunludur.

Vergi Usul Kanunu tebliğleri hükümlerinde özellikli varlık kavramı yer almamaktadır. Maddi duran varlıklar açısından VUK ve TMS 23 karşılaştırıldığında, VUK' a göre maddi duran varlıklara ilişkin yatırımlarda ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinin mutlaka aktifleştirilmesi gerektiği ve

alternatif yöntemin söz konusu olmadığı görülmektedir. VUK uyarınca, yatırım tamamlandıktan sonra ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi ya da doğrudan ortaya çıktıkları dönemde gider yazılması hususunda mükelleflere serbestlik tanınmıştır. Bu durum TMS 23 standardına ters düşmektedir (Marşap, 2001: 49).

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi konusunda, Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Usul Kanunu açısından farklı uygulamalar bulunmaktadır. Stok edinimi ile ilgili farklılıklara Tablo 1’de, duran varlıklara ilişkin farklılıklara ise Tablo 2’de yer verilmektedir.

Tablo 1: Stok Edinimi ile İlgili Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirme Esaslarının Karşılaştırılması

KONU	TMS UYGULAMALARI		TÜRK VERGİ MEVZUATI UYGULAMALARI	
	Stokun Durumu		Stokun Durumu	
	Stok Kullanıma Hazır Hale Gelinceye Kadar	Stok Kullanıma Hazır Hale Geldikten Sonra	Varlık Aktife Alıncaya Kadar	Varlık Aktife Alındıktan Sonra
FAİZ GİDERLERİ	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
VADE FARKLARI	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
KUR FARKLARI	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
KOMİSYON GİDERLERİ	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

Kaynak: Şen, 2006:134.

Tablo 2: Duran Varlıklarla İlgili Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esaslarının Karşılaştırılması

KONU	TMS UYGULAMALARI		TÜRK VERGİ MEVZUATI UYGULAMALARI	
	Varlığın Durumu		Varlığın Durumu	
	Varlık Kullanıma Hazır Hale Gelineye Kadar	Varlık Kullanıma Hazır Hale Geldikten Sonra	Varlığın İktisap Edildiği Dönem Sonuna Kadar	Varlığın İktisap Edildiği Dönemden Sonra
FAİZ GİDERLERİ	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
VADE FARKLARI	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
KUR FARKLARI	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
KOMİSYON GİDERLERİ	Özellikli varlık ise varlığın maliyetine eklenir. Değil ise dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

Kaynak: Şen, 2006:133.

Görüleceği üzere, VUK' ta özellikli varlık kavramı yer almamakta ve de sabit kıymetlerin borçlanma maliyetlerine ilişkin olarak açıklamalara yer verilmemektedir. TMS-23 standardı, işletmelere varlık aktive girene kadar ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi için alternatif getirirken, VUK ve SPK uygulamaları varlık işletme aktiflerine girdikten sonra alternatif sunmaktadır. VUK' a göre MDV' lerin satın alındıkları yıla ilişkin borçlanma maliyetleri aktifleştirilirken, sonraki yıllarda aktifleştirme ya da giderleştirme işlemi hususunda mükelleflere tercih hakkı tanınmıştır.

3. Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Borçlanma maliyetleri standardına göre, borçlanma maliyetleri muhasebeleştirilirken iki yöntem kullanılmaktadır. Bunlar; Temel Yöntem ve Alternatif Yöntemdir. Temel yöntemde, borçlanma maliyetleri, borçlanmanın niteliğine veya yöntemine bakılmaksızın gerçekleştikleri dönemde gider olarak muhasebeleştirilir ve borçlanma maliyetleri ile ilgili olarak uygulanan muhasebe politikaları finansal tablo dipnotlarında açıklanır. Alternatif yöntemde ise; bir özellikli varlığın satın alınması, inşası veya üretimi ile doğrudan ilgili bulunan borçlanma maliyetleri ilgili varlığın maliyetlerine dahiledilmektedir.

İşletmelerce, bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, ilgili özellikli varlığın

maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilir. İşletmeler, diğer borçlanma maliyetlerini oluştukları dönemde gider olarak muhasebeleştirirler (TMS 23, Md.8).

Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri ilgili varlığın maliyetine dâhil edilir. Bu tür borçlanma maliyetleri, güvenilir bir biçimde ölçülebilmeleri ve işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlamalarının muhtemel olması durumunda, özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilir. Bunun dışındaki borçlanma maliyetleri katlanılan dönem içerisinde gider olarak mali tablolara alınır (TMS 23, Md.9).

4.1. Varlığın Özellikli Varlık Olmaması Durumunda, Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Bir varlığın özellikli varlık olmaması durumunda, ilgili varlığa ilişkin borçlanma maliyetleri dönem gideri yazılarak muhasebeleştirilir.

Örnek: İşletme 2013 yılında satın alacağı bir yönetim binası için 1 yıl vadeli 200.000 TL kredi kullanmış ve söz konusu krediyle ilgili olarak 2013 yılına ilişkin hesaplanan faiz giderleri toplamı 50.000 TL'dir. Firma bu faiz tutarını muhasebe kayıtlarına aşağıdaki şekilde aktarmaktadır;

780- FİNANSMAN GİDERLERİ	50.000	50.000
300- BANKA KREDİLERİ		
/		
31/12/2013		
660- KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	50.000	50.000
781- FİNANSMAN. GİD. YNS. HS		
/		
31/12/2013		
781- FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HS	50.000	50.000
780- FİNANSMAN GİDERLERİ		

Örnekteki söz konusu yönetim binası satışa ve kullanıma hazır halde satıldığı için özellikli varlık kapsamında değildir. Bu varlık ile ilgili katlanılan tüm borçlanma maliyetleri ilgili dönem içerisinde finansman gideri olarak kayıtlara alınır.

4.2. Özellikli Varlıklara İlişkin Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Bir özellikli varlığa ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi için;

- Maliyetinin güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi,
- Özellikli varlığın işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlamasının muhtemel olması gerekir.

Belirli bir borçlanma ile bir özellikli varlık arasında doğrudan bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesi ve belirli bir harcamanın hiç yapılmaması halinde kaçınılabilecek borçlanmaların belirlenmesi bazı durumlarda zor olabilir. Örneğin; bu tür bir güçlük, finansman faaliyetlerinin tek bir merkezden yürütüldüğü durumlarda meydana gelir. Bir şirketler topluluğunun, borçlanma ihtiyaçları için çok sayıda değişik faiz oranlı borçlanma araçları kullandığı ve bu fonları değişik esaslara göre grup şirketlerine kullandığı durumlarda da güçlükler ortaya çıkar. Diğer zorluklar ise, yüksek enflasyonlu ekonomilerde faaliyet gösteren bir grubun, döviz üzerinden veya dövize endeksli olarak kullandığı krediler ile döviz kurlarında dalgalanmalar olduğu durumlarda ortaya çıkar (TMS 23, Md.11).

4.2.1. Aktifleştirilecek Tutarın Belirlenmesi

Bir işletme bir özellikli varlığın edinilmesi amacıyla özellikle borçlanmış ise, bu durumda aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı; ilgili dönem boyunca söz konusu borçlanmaya ilişkin oluşan borçlanma maliyetlerinden, söz konusu fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesiyle belirlenir (TMS 23, Md.12). Başka bir ifadeyle;

Aktifleştirilecek Borçlanma Maliyeti Tutarı =	
Dönem Boyunca Söz Konusu Borçlanmaya İlişkin Oluşan Borçlanma Maliyetleri	XX
Söz Konusu Fonların Geçici Olarak Nemalandırılması İle Sağlanan Gelir	(XX)

Bir işletmenin genel amaçlı olarak borçlandığı fonların bir kısmının, bir özellikli varlığın finansmanı için kullanıldığı durumlarda; aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı, ilgili varlığa ilişkin yapılan harcamalara uygulanacak bir aktifleştirme oranı yardımı ile belirlenir. Bu aktifleştirme oranı, özellikli varlık alımına yönelik yapılmış borçlanmalar hariç olmak üzere işletmenin ilgili dönem süresince mevcut tüm borçlarına ilişkin borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır (Güres, <http://www.denetimnet.net>, 2014).

Aktifleştirme Oranı = $\frac{\text{Borçlanma Maliyetleri Toplamı}}{\text{Borç Toplamı}}$

Aktifleştirilecek Borçlanma Maliyeti	=	Özellikli Varlığa İlişkin Harcamalar	X	Aktifleştirme Oranı
---	---	--------------------------------------	---	---------------------

Örnek: İşletmenin 2013 yılı içinde genel finansman amacıyla kullanmış olduğu kredileri aşağıdaki gibidir;

	Borçlanma Tutarı	Faiz Oranı	Borçlanma Gideri
X Bankası	125.000 TL	15%	18.750 TL
Y Bankası	150.000 TL	10%	15.000 TL
TOPLAM	275.000 TL		33.750 TL

İşletme 2013 yılı başında bir santralinin yapımına başlamıştır. Genel amaçlı kullandığı borçların 200.000 TL'lik kısmını özelliikli varlık olan santralin inşasına ilişkindir.

Buna göre;

$$\text{Ortalama Faiz Oranı} = 33.750 / 275.000 = 0,1227$$

$$\text{Aktifleştirilecek Borçlanma Maliyeti} = 0,1227 * 200.000 = 24.540 \text{ TL}$$

$$\text{Dönemin Finansman Gideri} = \text{Borçlanma Gideri} - \text{Aktifleştirilecek Borçlanma Maliyeti}$$

$$\text{Dönemin Finansman Gideri} = 33.750 - 24.540 = 9.210 \text{ TL}$$

780- FİNANSMAN GİDERLERİ 300- BANKA KREDİLERİ	33.750	33.750
258- YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR 781- FİNANS. GİD. YANS. HS.	24.540	24.540
660- KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ 781- FİN. GİD. YANS. HS.	9.210	9.210
781- FİNANSMAN GİD. YANSITMA HESABI 780- FİNANSMAN GİDERLERİ	33.750	33.750

4.2.2. Aktifleştirmenin Başlama Zamanı

Özellikli bir varlığın maliyetinin bir parçası olarak, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine aşağıdaki durumlarda başlanır (TMS 23, Md 17-19);

- Varlık için harcama yapıldığında,
- Borçlanma maliyetleri tahakkuk ettiğinde yani oluştuğunda,
- Amaçlandığı şekilde kullanıma veya satışa hazır hale getirilmesi için gereken faaliyetlere başlandığında.

4.2.3. Aktifleştirme İşlemine Ara Verilmesi

İşletmelerce bir özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilebilir (Sağlam ve diğ., 2012: 371).

Borçlanma maliyetleri, bir varlığın amaçlanan kullanımına veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına uzun süreli ara verildiği bir dönemde oluşabilir. Bu tür maliyetler kısmen tamamlanmış varlıkların elde tutulmasından kaynaklanan maliyetler olup, aktifleştirilmeleri mümkün değildir (Sağlam ve diğ., 2012:372).

Örnek: X İşletmesi'nin 2013 yılında başlamış olduğu bir sağlık merkezi inşaatına yaşanan finansman sorunları nedeniyle bir süreliğine ara verilmiştir. Ara verilen dönemde 45.000 TL'lik faiz ödemesi yapılmıştır. Buna göre faiz ödemesine ilişkin muhasebe kayıtları;

780- FİNANSMAN GİDERLERİ	45.000	
102- BANKALAR		45.000
660- KISA VADELİ BORÇLANMA GİD. HS.	45.000	
781- FİN. GİD. YANS. HS.		45.000
781- FİNANSMAN GİD. YANS. HESABI	45.000	
780- FİNANSMAN GİDERLERİ		45.000

Yukarıdaki örnekte yer alan faiz ödemesinden kaynaklanan söz konusu borçlanma maliyeti, kısmen tamamlanmış varlığın elde tutulmasından kaynaklanan bir maliyet olup, aktifleştirilmesi mümkün değildir. Ancak, önemli teknik ve idari çalışmalara devam edildiği bir dönemde normal olarak borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. İşlemlerdeki geçici

gecikmenin, varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin kaçınılmaz bir parçası olduğu durumlarda da borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. Örneğin, bir stok kaleminin olgunlaşması için ihtiyaç duyulan ek süre boyunca veya yüksek su seviyesinin alışıla gelmiş bir olay olduğu coğrafi bir bölgede yapılmakta olan bir köprünün inşaatının, yüksek su seviyesi nedeniyle gecikmeye uğradığı ek sürelerde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir (TMS 23, Md.21).

4.2.4. Aktifleştirme İşlemine Son Verilmesi

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Normal şartlar altında, bir varlığın fiziken inşasının tamamlanması; olağan idari işlemler devam etse dahi, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır olduğu anlamına gelir. Varlıkla ilgili, müşterinin veya kullanıcının talebine göre, dekorasyon ve benzeri küçük işlemlere devam edilmesi tüm işlemlerin esas itibarıyla tamamlanmadığı anlamına gelmez. Bir özellikli varlığın yapımının parçalar halinde tamamlandığı ve diğer parçaların yapımı devam ederken her bir parçanın kullanılabilirdiği durumlarda; belli bir parçanın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, ilgili parçaya ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Her biri bağımsız olarak kullanılabilen birkaç binadan oluşan bir iş merkezi, diğer bölümlerde inşaat devam ederken her bir bölümü ayrı olarak kullanılabilen bir özellikli varlığa örnek teşkil eder. Çelik fabrikası gibi, aynı tesisin farklı bölümlerinde birbirini takip eden çeşitli süreçler içeren bir endüstriyel tesis de, herhangi bir parçasının kullanılabilmesi için bütünüyle tamamlanması gereken bir özellikli varlığa örnektir (TMS 23, Md. 22-25).

4.2.5. Özellikli Varlığın Defter Değerinin Geri Kazanılabilir Tutarını Aşması Durumu

Bir özellikli varlığın defter değeri veya beklenen nihai maliyeti, geri kazanılabilir tutarını veya net gerçekleşebilir değerini aşarsa; ilgili varlığın defter değeri, diğer Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak azaltılır veya tamamen kayıtlardan silinir. Belli durumlarda, azaltılan veya kayıttan silinen tutarlar, diğer Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak yeniden kayıtlara alınır (TMS 23, Md.16).

Örnek: XYZ İşletmesi, yeni satın aldığı binasının dekorasyonu için kredi kullanmıştır. 2007 yılında alınan binanın maliyeti 900.000 TL'dir. Söz konusu maliyetin 300.000 TL ise faiz gideridir. Bununla birlikte varlığın net satış fiyatı 800.000 TL iken kullanım değeri 850.000 TL'dir. Geri kazanılabilir tutarı 850.000 TL olan varlığın maliyeti, geri kazanılabilir tutarı aşmamalıdır. Finansman maliyetinin tümünün eklenmesi ile varlığın değeri 900.000 TL olmakta ve bu tutar geri kazanılabilir değeri aşmaktadır.

İşletme varlığın değerini kullanım değeri olan 850.000 TL'ye düşürülmelidir (Yükçü, 2014:1012).

Örnek: ABC İşletmesi, 01.01.2012 tarihinde enerji üreten bir tesis inşaatına başlamıştır. Özellikle varlık olarak kabul edilen bu tesise ilişkin inşaatın 31/12/2014 tarihinde tamamlanması öngörülmüştür. 31/12/2013 tarihi itibarıyla tesisin geri kazanılabilir değeri 1.000.000 TL olup, öngörülen nihai maliyeti ise 1.200.000 TL'dir. Tespit edilen 200.000 TL'lik fark için, TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardı uyarınca karşılık ayrılmalıdır. Başka bir deyişle, özellikle varlığın değerinin geri kazanılabilir değerine indirilmesi gerekmektedir.

654KARŞILIK GİDERLERİ	200.000	
257. BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR		200.000

Sonuç

Günümüz dünyasında sınırların ortadan kalkmasıyla birlikte, işletmelerin güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilgiye olan ihtiyacı da artmış ve uluslararası ticaret yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla uluslararası ticarete uyum sağlamak isteyen işletmeler yeni yatırımlar yapmak için gerekli olan finansman ihtiyaçlarını karşılamak ve teknolojiye ayak uydurabilmek için çeşitli yöntemlere başvurmaktadırlar. Fakat her zaman bu ihtiyaçlarını karşılamada kendi öz kaynaklarını kullanmaları mümkün olmadığından yabancı kaynaklar ile borçlanma yoluna gitmişlerdir. Bu durum da işletmeye ek maliyetlere katlanma yükümlülüğünü beraberinde getirmiştir.

Borçlanma maliyetlerine ilişkin olarak, eski adıyla TMSK, yeni adıyla Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlamak amacıyla TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardını yayınlamıştır.

TMS 23 Standardı, borçlanma maliyetlerin hangi durumlarda giderleştirilip hangi durumlarda aktifleştirileceğine ilişkin kuralları belirlemektedir. Ayrıca özellikle bir varlık söz konusu olduğunda bu varlığa ilişkin giderlerin giderleştirme veya aktifleştirme durumunun da hangi şartlarda gerçekleşeceğine ilişkin bilgiler vermektedir.

TMS 23 standardına göre borçlanma maliyetleri genel olarak, oluştuğu anda gider olarak muhasebeleştirilmelidir. Ayrıca bu standart, alternatif olarak özellikle bir varlığın satın alınması, inşası ya da üretimiyle doğrudan ilgili olan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine izin vermektedir.

Borçlanma maliyetleri standardına göre, borçlanma maliyetleri muhasebeleştirilirken kullanılan temel yöntemde, borçlanma maliyetleri direkt gider olarak muhasebeleştirilirken, alternatif yöntemde ise; bir

özellikli varlığın satın alınması, inşası veya üretimi ile doğrudan ilgili bulunan borçlanma maliyetleri ilgili varlığın maliyetlerine dâhil edilmektedir yani aktifleştirilmektedir. Böylece ilgili varlığın değeri mali tablolarda daha yüksek görünecek ve bu da işletmenin kredibilitesini arttıracaktır.

Vergi mevzuatı açısından borçlanma maliyetleri maddi duran varlıklar ve stoklar olmak üzere iki açıdan değerlendirilmektedir. Vergi usul Kanunu'na göre maddi duran varlıklara ilişkin yatırımlarla ilgili ortaya çıkan bir borçlanma maliyeti söz konusu olduğunda mutlaka aktifleştirilmesi gerekmektedir. TMS 23 Standardında yer alan alternatif yöntem söz konusu değildir. Ayrıca Vergi Usul Kanunu'nda TMS 23 Standardında olduğu gibi özellikli varlık kavramına da yer verilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Akgül, B. A. ve H. Akay (2006), Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'deki Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, Türkmen Kitapevi, İstanbul.
- Çonkar, K., N. Gökçe, F. T. Tellioglu (2007), TMS 23 Kapsamında Borçlanma Maliyetinin Boyutları, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:36, s.71-84.
- Güres, A.
<http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/TMS%2023%20uygulama%20%C3%B6rne%C4%9Fi.pdf>, 19.04.2014.
- IASC, (International Accounting Standards Committee), (2000), *International Accounting Standards*, London.
- İbiş, C., Y. Selvi, F. Yılmaz, B. Sipahi, V. Demir, K. Sarioğlu (2009) Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları: Açıklamalar ve Uygulamalar, 2. Baskı (Editör: Volkan Demir), İSMMMO Yayın No:9, İstanbul.
- Karataş M. (2010), Borçlanma Maliyetlerinin UMS 23, KOBİ'ler İçin UFRS Ve Vergi Usul Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 98, Mart-Nisan, s.117-141.
- KGK, (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu), *TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı*.
- Kepçe, N. (2001), Finansman Harcamalarının Muhasebeleştirilmesi ve Mali Tablolarda Raporlanması, *Mali Çözüm Dergisi*. Sayı:57, Ekim-Kasım-Aralık, s.24-57.
- Marşap, B. (2001), Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesindeki Yöntem Farklılıklarının Finansal Tablolara Etkisi, *Mevzuat Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 41, Mayıs, s.1-8.
- Mirza, A. A., M. Orrell, G. J. Holt (2008), *IFRS: Practical Implementation Guide and Workbook*, John Wiley and Sons Inc,U.S.A.

- Özerhan, Y. ve S. Yanık (2012), *Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, 2. Baskı, TÜRMOB Yayınları-427, Ankara.
- Sağlam, N., M. Yolcu ve A. O. Eflatun (2012), *UFRS Uygulama Rehberi*, Özel Baskı, Hipotez Yayınları, Bursa.
- Sevilengül, O. (2003), *Borçlanma Maliyetleri Standardının Dayandığı Esaslar*, TÜRMOB, Yayın No: 221, SBF Yayın No: 590, Ankara.
- Şen, İ. K. (2006), *Borçlanma Maliyetlerinin Türk Mevzuatı, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tek, N. (2010), *Finansal Muhasebeye Giriş ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulamaları*, Birleşik Matbaacılık, İzmir.
- Uluslan, H. (2010), Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartları'nın Çevresel Maliyet ve Borçların Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:13, Yıl: 10, Sayı:19, s.75- 99.
- Yardımcıoğlu M. Ve H. Kocamaz (2012), Borçlanma Maliyetlerinin Uluslararası Muhasebe Standartları ve Güncel Ulusal Mevzuatımızdaki Durumu, *Dayanışma Dergisi*, Sayı: 117, Aralık, s.8-31.
- Yazıcı, M. (2003), Muhasebe Standardının Tanımı, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:18, Nisan, s.33-37.
- Yükçü, S. (2014), *Yeni TTK Uyumlu TMS ve UFRS Örneklili Genel Muhasebe*, 7. Baskı, Altın Nokta Yayınevi, İzmir.